

Invoeringsprogramma

Efficiënt leren lezen

Luc Koning

inhoudsopgave

Inleiding, 3	Situatie midden groep 3, 12
Technisch lezen anders, 4	De dynamische differentiatie, 14
Leren lezen met <i>Leeshelden</i> , 4	De organisatie, 14
Soorten oefenkaarten, 5	De aanpak vanaf M4, 17
Technisch lezen, 5	Aanvullende tips, 17
Begrijpend lezen, 5	Trajectlijst, 18
Woordenschat en Grammatica, 5	Klassenorganisatie/lesmodellen, 18
Didactische stimulansen en beloningsmethodiek, 6	Vrij lezen, 18
Het doel van het invoeringsprogramma, 6	Lees- en woordportfolio, 19
Efficiënt leesonderwijs, 6	Tips, 19
Effectief leesonderwijs, 6	Trajectlijst, 21
Efficiënt leesonderwijs, 7	Normentabel, 22
Samenvattend de voordelen van <i>Leeshelden</i> als methode, 7	
Het doel van dit Invoeringsprogramma, 6	
Efficiënt leesonderwijs, 6	
Het model van het efficiënt leren lezen, 8	
De opzet per groep/bouw, 10	
Eind groep 2, 10	
Groep 3, 11	
1. <i>Leeshelden</i> als extra oefenstof, 11	
2. Zingend lezen, 11	

Conceptversie Invoerings-
programma Efficiënt leren
lezen

Luc Koning
Pravoo

(Daarle-Hellendoorn-
Nijverdal)

Inleiding

Uit het redzaamheidsonderzoek naar het gebruik van leesmethoden die de bevordering van de technische lezen tot doel hebben bleek onder de scholen die meededen aan het redzaamheidsproject dat bij het aanvankelijk lezen 4.2% van de kinderen onderwijs kreeg zonder gebruik te maken van een bestaande methode en dat 21,8% van de kinderen bij het voortgezet lezen niet volgens een bestaande methode onderwijs kregen bij de technische leesvaardigheid. 5,1% van de kinderen kreeg een aanbod aan de hand van de voorloper van *Leeshelden*, namelijk de DMT-oefenmap. Uit het onderzoek naar de aard van het lees-

onderwijs bleek dat 11 van de 20 gebruikte leesmethoden heel erg gericht was op het doel dat kinderen leerden met een zo hoog mogelijk leestempo. Slechts bij 5% van de methoden is het aansporen in een zo hoog mogelijk leestempo achterwege gelaten. Bij de meest gebruikte leesmethoden (Estafette en Station Zuid) is het doel de kinderen met een maximaal hoog leestempo te leren lezen. Een voorbeeld van de mate waarin kinderen worden aangespoord sneller te lezen dan bij de eerste lezing is het aantal opdrachten dat voorzien is van een klokje in de methode Estafette.

Klus 1

Lees de achtergrondinformatie op p. 3-7

Door de redzaamheidslezers gebruikte methoden midden groep 3

Methodengebruik M3	Een versie van veilig leren lezen	Lijn 3	Actief leren lezen	Eigen methode
N kinderen: 1393	1049	250	36	58
%	75,3 %	17,9%	2,6%	4,2%

Tabel 27

Door de redzaamheidslezers gebruikte methoden voor technisch lezen of combinatiemethoden met een module voor technisch lezen. Situatie eind groep 6

Methodengebruik E6	Estafette	Geen	Station Zuid	VTL via snapshot	DMT-map	Atlantis	Zo leer je kinderen lezen	Karakter	List	Alles in 1	Leesparade	Leeslijn	Leesfontein	Blink	Thema teksten en Roetsj-boeken
N kinderen	366	224	73	59	57	53	44	42	37	7	29	25	17	16	18
		18**								25*					
%	32,9	21,8	6,6	5,3	5,1	4,8	3,9	3,8	3,3	2,9	2,6	2,3	1,5	1,4	1,6

Noot. *='Alles in 1' maar vooral de DMT-oefenmap, **=Geen methode, maar wel gebruik maken van de oefenboekjes van Estafette. VLT=voortgezet technisch lezen.

Voorbeeld van een race-opdracht in Estafette (Zwijsen) (de woorden = 40 woorden)

Lees met de zandloper de woorden goed en vlot. Zet een streep tot waar je komt.

Oefen de rijtjes nu een paar keer.

Lees dan weer goed en vlot met de zandloper. Zet een streep tot waar je nu komt.

Ook belangrijk: oriënteer u op het programma Lees-helden. Bekijk in het dashboard alle onderdelen van de Kennisbank

Het gaat dan om 40 woorden waarbij het kind steeds sneller moet lezen dan het al kan. Er worden geen opdrachten toegevoegd die met de betekenis van de woorden te maken hebben. In bijvoorbeeld het werkboek van Estafette (uitgave Zwijsen) van 4E komen 132 klokjes voor met oefeningen zoals weergegeven in Figuur 4. In het werkboek voor A-plus van E4 voor de goede lezers komen 85 klokjes voor met dit type oefeningen. Ook in het onderwijsaanbod voor eind groep 5 komen ruim 130 klokjes voor en zijn er voor de goede

lezers (A plus) nog 86 zandloperoefeningen. Voor eind groep 6 gaat het om 135 oefeningen met de zandloper. Ook het deel voor de goede lezers van groep 6 bevat nog 84 oefeningen met klokjes. Die klokjes, het woordgebruik 'vlot' en het zandloperlezen' geven aan dat het goed is dat het lezen steeds vlotter gaat (lees: sneller).

Technisch lezen anders

In de praktijk kan men tegenwoordig steeds meer alternatieven tegenkomen voor het leren lezen aan de hand van een bestaande leesmethode. Op Freinetscholen ontwikkelt men de leesteksten met de kinderen zelf en ook het leren lezen zonder methode aan de hand van teksten en leesboekjes komt steeds meer voor. Op verzoek van een OGO (ontwikkelingsgericht onderwijs is door de Kennisrotonde onderzocht hoe de leesontwikkeling van de kinderen verantwoord plaats kan vinden zonder gebruik te maken van een leesmethode.

Onderzoek laat zien (citaat) *'dat achterstanden in het aanvankelijk (technisch) lezen moeilijk zijn te voorkomen wanneer zonder methodische ondersteuning wordt gewerkt. Leerlingen die moeite hebben met het automatiseren van dat proces van woordherkenning, moeten leesmateriaal krijgen dat daarvoor geschikt is en daarnaast gerichte instructie in de letter-klank koppeling voor steeds moeilijker woorden (beginnend bij de eenvoudige mkm[1]-woorden). Indien geen methode gebruikt wordt voor dit type onderwijs, dan is het nodig dat het leesmateriaal door de school zelf wordt aangemaakt en dat leerkrachten in de groepen 3 en 4 geprofessionaliseerd worden in systematische*

instructie voor zwakkere lezers gericht op het automatiseren van de woordherkenning in de meest brede zin.' (Kennisrotonde, 2018, Wat is nodig om met ontwikkelingsgericht onderwijs leerlingen in groep 3/4 tot vlot en accuraat lezen van woorden en tekst te brengen? (KR.311). Den Haag: Kennisrotonde.)

De onderzoeksvraag is gesteld door een OGO-school die bij het lezen zonder methode vaststelde dat in groep 3 en 4 kinderen achterblijven in de ontwikkeling.

'Onderzoek wijst uit dat systematische, fonologisch georiënteerde instructie effectief is voor het trainen van de technische leesvaardigheid in de vroege schooljaren. Tegelijkertijd tonen studies ook aan dat motivatie en betekenisvolle contexten cruciale voorspelers zijn voor langdurig leesplezier en leesbegrip. Dit suggereert dat een 'hybride' benadering, waarin systematiek wordt gecombineerd met rijk taalaanbod, de meest duurzame resultaten kan opleveren. '

Leren lezen met Leeshelden

Leeshelden is een eigentijds, digitaal leesprogramma dat zich onderscheidt door uitgebreide didactische mogelijkheden, flexibele inzetbaarheid en een rijk aanbod aan oefenkaarten die het technisch en begrijpend lezen optimaal ondersteunen.

Didactische kenmerken van Leeshelden:

Leeshelden is ontwikkeld als een volledig webbased leermiddel, geschikt voor desktops, tablets, Chromebooks en iPads. Het programma is geschikt voor leerlingen vanaf groep 3 in het basisonderwijs tot en met het voortgezet onderwijs en is zowel preven-

Lezen is meer dan verklanken

tief als remediërend inzetbaar. Kenmerkend is de brede didactische aanpak die leerlingen ondersteunt op technisch lezen, begrijpend lezen, woordenschat en grammatica. Dankzij de koppeling aan formats als Redzaamheidslezen en eisen van het NKD sluit *Leeshelden* naadloos aan bij actuele onderwijsvisies en dyslexietrajecten.

Het programma is flexibel toepasbaar: klassikaal, in groepjes of individueel. Zo is het geschikt voor alle zorgniveaus:

- Zorgniveau 1: zelfstandig oefenen in de klas of thuis.
- Zorgniveau 2: oefenen in kleine groepjes, onder begeleiding.
- Zorgniveau 3: individuele begeleiding, met diepgaande registratie van voortgang voor leerling en begeleider.

Alle oefeningen zijn volledig afgestemd op de leesbehoefte van de leerling; ze zijn instelbaar per groep, per kind en per kaart. Begeleiders en leerkrachten krijgen automatisch gegenereerde overzichten en analyses van leesactiviteiten en voortgang, ondersteund door een handig beheersysteem.

Soorten oefenkaarten

Het oefenmateriaal van *Leeshelden* bestaat uit meer dan 400 leeskaarten, digitaal en printbaar inzetbaar. De kaarten zijn gevarieerd, bieden audio-ondersteuning (voorleesfunctie), en kunnen naar wens worden aangepast qua lettergrootte, woordspatie of lay-out.

Er zijn drie soorten oefenkaarten:

1. kaarten met woordrijen
2. Kaarten met zinstypen

3. Kaarten met teksten

Typend is dat er ook veel integratie/herhaalkaarten zijn opgenomen. In totaal gaat het om 424 oefenkaarten.

Technisch lezen

De oefenkaarten van *Leeshelden* zijn gericht op het verbeteren van het technisch leesproces en zijn ontwikkeld op basis van de bekende DMT-oefenmappen van Pravoo. Ze sluiten aan op toetsing via DMT (Drie-Minuten-Toets) en AVI-niveaus. De inhoud ondersteunt nauwkeurig en vloeiend lezen zonder racelezen, en kan modulair gebruikt worden.

Begrijpend lezen

Naast technisch lezen is er een speciale module voor begrijpend lezen, waarmee het tekstbegrip geoefend wordt. Deze kaarten bevatten vragen over de tekst (denk aan: begrijpend lezen-vragen, tekstverklaringen) en bieden directe uitleg als leerlingen een woord niet kennen dankzij een geïntegreerd online woordenboek.

Woordenschat en grammatica

Leeshelden is door de aanwezigheid van links ook gericht op woordenschatontwikkeling en grammaticale vaardigheden voor het basisonderwijs (PO). Woorden kunnen direct worden uitgelegd en begrippen gecategoriseerd, wat het leerproces verrijkt.

Efficiënt en effectief

Didactische stimulans en beloningsmethodieken

Alle kaarten zijn uitgerust met motiverende elementen, zoals beloningsmethodieken en 'zingend lezen'-aanpak, zodat het leesplezier voorop staat en leerlingen gestimuleerd blijven om te oefenen.

Samenvattend

Kenmerkend voor Leeshelden zijn:

- Digitale flexibiliteit en individueel aanpasbare oefenkaarten.
- Focus op technisch en begrijpend lezen, met geïntegreerde woordenschat en grammatica.
- Audio-ondersteuning en printbare materialen.
- Geschikt voor alle zorgniveaus: klassikaal, in groepjes, individueel.
- Heldere rapportages en analysetools voor begeleiders en leerkrachten.

Het doel van dit invoeringsprogramma

Het gaat in dit invoeringsprogramma om het gebruik van Leeshelden als basisleergang voor kinderen die dat nodig hebben.

Kenmerkend voor het invoeringsprogramma is:

1. het werken volgens een model waarbij differentiatie op basis van hulpvragen centraal staat

2. de keuzemogelijkheden voor de school. Scholen die voorstander zijn van het racelezen kunnen het programma gebruiken, maar ook de scholen die volgens de principes van het redzaamheidslezen werken. Ook zijn er nog andere keuzen zoals de opzet van de lessen, het al dan niet gebruiken van een leesportfolio, etc.

Efficiënt leesonderwijs

In veel gevallen heeft men het bij het verbeteren van het leesonderwijs over effectief leesonderwijs. In dit invoeringsprogramma is bewust gekozen voor de term efficiënt leesonderwijs. Het kernverschil tussen effectief leesonderwijs en efficiënt leesonderwijs ligt in het onderliggende doel: effectiviteit draait om het behalen van maximale leerresultaten en diepgaand tekstbegrip, terwijl efficiëntie vooral focust op het bereiken van die doelen met een minimale inzet van tijd en middelen.

Effectief leesonderwijs

Effectief leesonderwijs is wetenschappelijk onderbouwd, selecteert bewezen succesvolle interventies, en zorgt ervoor dat alle leerlingen daadwerkelijk goed leren lezen. Hierbij staan diepgaand tekstbegrip, leesmotivatie, woordenschatontwikkeling en actieve verwerking centraal. Effectieve leeslessen integreren functionele leestaken, strategie-instructie, feedback en stimuleren dat leerlingen betekenis verlenen aan teksten. Het doel is om maximaal leerwinst te bereiken door fundamentele kennis

**Voordelen van
Leeshelden als me-
thode.**

**Zie daarover ook de
informatie op Lees-
helden**

en vaardigheden over te dragen, ook aan zwakke lezers.

Efficiënt leesonderwijs

Efficiënt leesonderwijs betekent het onderwijs zo organiseren dat het leerdoel bereikt wordt met zo min mogelijk tijd, inspanning of middelen. Efficiënte methoden zorgen bijvoorbeeld dat leerlingen zelfstandig werken, opdrachten zijn strak gestructureerd en onderwijstijd wordt optimaal benut. Het accent ligt op 'doelgericht en snel' leren lezen, maar dat betekent niet altijd dat de inhoud dieper bekijft of dat er sprake is van maximale leeropbrengst bij iedere leerling.

Vergelijking in een notendop

- Effectief: maximale leeropbrengst, diepgaand begrip, nadruk op bewezen didactiek en alle leerlingen bereiken.
- Efficiënt: snel/zuinig werken, minimaliseert kosten/middelen/tijd, werkt vooral goed voor procesoptimalisatie of basale instructies.

Effectief onderwijs kan soms minder efficiënt zijn (meer tijd en begeleiding nodig), terwijl efficiënt onderwijs niet altijd effectief is als het ten koste gaat van diepgang of motivatie. Dat laatste is dan ook een aandachtspunt in dit Invoeringsprogramma.

Samenvattend: de voordelen van *Leeshelden* als methode

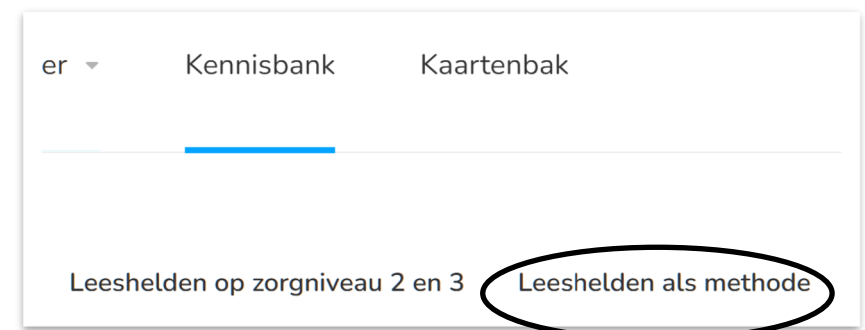
De voordelen van het gebruik van *Leeshelden* als leesmethode zijn:

1. *Leeshelden* werkt niet met werkboeken die ieder jaar

moeten worden aangeschaft. Naast de licentiekosten zijn er geen verdere kosten.

2. U kunt de oefenkaarten van *Leeshelden* nog gewoon uitprinten als daar een noodzaak voor is.
3. Kinderen kunnen ook thuis oefenen met *Leeshelden*.
4. Als kinderen van een bepaald woord de betekenis niet weten dan heeft *Leeshelden* de mogelijkheid die betekenis aan te geven.
5. *Leeshelden* heeft naast het gebruik als leesmethode ook nog de mogelijkheid van het gebruik voor zorgniveau 2 en 3.
6. *Leeshelden* bevat ook de mogelijkheid het tekstbegrip te oefenen.
7. In *Leeshelden* zijn ook enkele technieken opgenomen in verband met het belevend lezen.

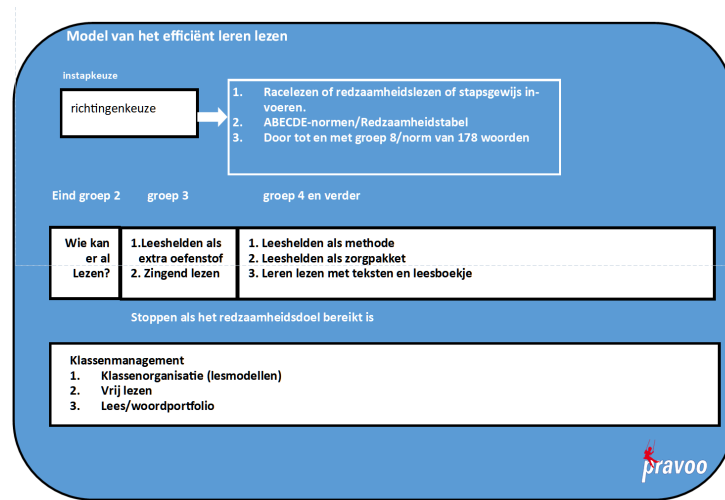
Zie hierover ook de kennisbank in *Leeshelden*:

Het model van het efficiënt leren lezen

Op pagina 9 is het model van het efficiënt leesonderwijs weergegeven. Dat model is het uitgangspunt en leidraad voor het invoeringsprogramma.

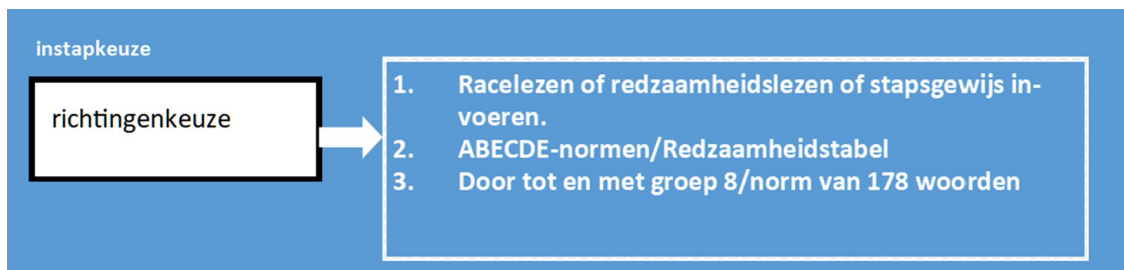
Het invoeringsmodel.

Dit model wordt gevolgd om het lezen met Leeshelden in te voeren.

Bepaal eerst de richting en kies de bijbehorende normen

De instapkeuze

Voordat er met het invoeringsprogramma begonnen kan worden

is het nodig dat er een aantal keuzen gemaakt worden die de richting van het invoeringsprogramma bepalen.

1. Bij de eerste keuze gaat het om de visie op het snelheidsaspect van het lezen. Het maakt voor de onderwijspraktijk nogal wat uit of men er voor kiest kinderen aan te sporen steeds sneller te lezen dan ze kunnen. Het doel daarbij is een maximale leessnelheid te bereiken. Dat wordt wel **racelezen** genoemd. Kenmerkend is het herhalend lezen met een stopwatch/zandloper en de aansporing steeds sneller te lezen dan de vorige lezing. De keuze daarvoor betekent het gebruik van de Cito-DMT (en/of AVI) met de originele instructie snel te lezen en ook de normen ABCDE of I,II,III,IV,V te hanteren. De kwalificatie B of III is dan een minimaal gewenst vaardigheidsniveau. Zie daarover verder bij punt 2. Daarnaast kan men ook kiezen voor het **redzaamheidsformat**. Daarbij gaat het om het bereiken van een dermate leestempo zodat het begrijpend lezen niet belemmerd wordt. Belangrijk is ook de vraag of men het gedifferentieerd leren lezen met Leeshelden in één keer in alle groepen in vol voelen of geleidelijk start vanaf groep 3.

2. Als er met betrekking tot het na te streven leestempo een keuze is gemaakt dan kan ook bepaald worden met welke normen er gewerkt gaat worden. Voor het racelezen gaat het dan bij de DMT om de normen ABCDE of I,II,III,IV,V te hanteren en bij het redzaamheidslezen gaat het om de normentabel zoals

Dit model is de basis van het invoeringsprogramma

Model van het efficiënt leren lezen

instapkeuze

richtingenkeuze

1. Racelezen of redzaamheidslezen of stapsgewijs invoeren.
2. ABCDE-normen of I,II,III,IV,V/Redzaamheidstabel
3. Door tot en met groep 8/norm van 178 woorden

Eind groep 2

groep 3

groep 4 en verder

Wie kan er al Lezen?

1. Leeshelden als extra oefenstof
2. Zingend lezen

1. Leeshelden als methode
2. Leeshelden als zorgpakket
3. Leren lezen met teksten en leesboekje

Stoppen als het redzaamheidsdoel bereikt is

Aanvullende tips

1. Trajectlijst
2. Klassenorganisatie (lesmodellen)
3. Vrij lezen
4. Lees/woordportfolio
5. Tips

Richtlijnen en hulpvragenlijst gebaseerd op de grafiek

Richtlijnen en hulpvragen:	Plusgebied (boekjes)	Redzaamheidsgebied (methode)	Risicogebied (Methode plus, Zorgniveau 2 (ON2))	Speciaal gebied (Methode plus en specifiek Zorgniveau 3 (ON 3))
M3: kaart 1 en 2 E3-M8: kaart 1,2 en 3 (of reductie)	Mag ik leren lezen aan de hand van leesboekjes?	Mag ik leren lezen met een methode met o.a. technisch lezen?	Mag ik leren lezen met een methode met o.a. technisch lezen + extra oefening?	Mag ik begeleiding volgens de methode plus, maar ook met specifieke leesbegeleiding met Leeshelden?
M3	50-300	23-49	20-22	0-19
E3	87-420	50-86	40-49	0-39
M4	118-420	87-117	68-86	0-67
E4	143-420	118-142	99-117	0-98
M5	159-420	143-158	123-142	0-122
E5	178-420	159-177	141-158	0-140
M6	178-420*		160-177	0-159
E6	178-420*			0-177
M7-M8	178-420*			0-177

Eind groep 2

Wie kan er al Lezen?

De opzet per groep/bouw

Als de instapkeuze is gemaakt kan het werken met Leeshelden per groep/bouw worden uitgewerkt.

Eind groep 2

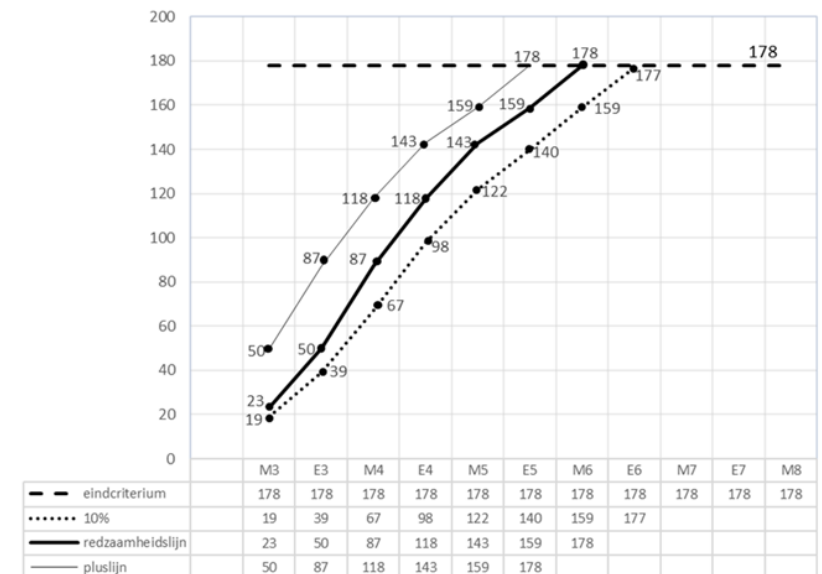
De eerste stap is te bepalen of er aan het eind van groep 2 al kinderen zijn die al een leesniveau voor eind groep 3 hebben. Een enkele keer komt dat voor en dat betekent dat dat kinderen zijn die in groep 3 een eigen programma volgen. Als ze al 178 woorden

hierboven weergegeven. Bij het racelezen gaat het om de normen die staan weergegeven in de map met de handleiding of in het digitale programma

Begeleiden tot M8 of tot tweemaal de score van 178.

- Als er gekozen wordt voor het concept van het racelezen dan krijgen kinderen systematische begeleiding tot M8 en als er gekozen wordt voor het redzaamheidsconcept dan wordt er vanuit gegaan dat als kinderen op de redzaamheidsversie van de DMT minimaal 2 maal 178 hebben gescoord, ze het einddoel voor het technisch lezen hebben bereikt.

Normengrafiek met de redzaamheidslijn, de 10e percentiellijn en de pluslijn (zie p. 229)

op de redzaamheids-DMT lezen dan kunnen ze aan de verdere leesontwikkeling werken aan de hand van gewone leesboekjes.

Als kinderen nog geen 178 woorden lezen op de redzaamheids-DMT dan kunnen ze zich ook snel ontwikkelen door het oefenen van de leeskaarten van M4 en verder van de *Leeshelden*. Groep 3 overslaan is ook een optie als ze ook al tot 20 kunnen rekenen.

Voor de meeste kinderen in groep 3 is het leggen van de leesbasis aan de hand van een reguliere methode de beste weg.

Als u niet werkt volgens het redzaamheidslezen, kijkt u bij de normen van de gewone DMT bij M6 en als het kind volgens die normen een C haalt kan het kind ook lezen. Als het kind alleen een C/B-score haalt als u in de normenkolom voor groep 3 kijkt dan laat u het kind de kaarten oefenen van M4 en verder.

Er zijn ook kinderen die nog niet midden groep 6 behalen, maar wel al bijvoorbeeld M3 of E3. Laat deze kinderen in hun verweringsniveau instappen in groep 3.

groep 3

1. Leeshelden als extra oefenstof
2. Zingend lezen

Groep 3

In groep 3 is het aan te bevelen de aanpak van de gewone leesmethode te volgen. Een enkel kind zal een eigen programma volgen met behulp van Leeshelden omdat het bij de aanvang als E3 of nog hoger beheerste. De andere kinderen volgen de methode met de daarin aangegeven differentiatiemogelijkheden. Daarbij gelden vanuit Leeshelden de volgende aanvullingen:

1. Leeshelden als extra oefenstof

Voor sommige kinderen van het nodig zijn extra oefenstof in te zetten. Daarbij kunt u gebruikmaken van de volgende kaarten:

- t.b.v. het bereiken van M3: kaart 1-83.
- t.b.v. het bereiken van E3: kaart 84-127.

Leeshelden bevat ook extra oefenstof voor de letterkennis,

2. Zingend lezen

Bij het aanvankelijk lezen moet onderscheid gemaakt worden tussen het leren van de klanktekenkoppeling en de structuur van een woord en: het aanpakgedrag.

Met behulp van het hakken en plakken leren de kinderen de klanktekenkoppeling en ook het lezen van klankgroepen. Bij het aanpakgedrag gaat het om de leesstrategie die de kinderen toe kunnen passen als ze een woord niet in een keer weten te zeggen. Veel kinderen gebruiken dan het spellen om een woord te decoderen. Dat is niet aan te bevelen omdat dat moeilijk is af te leren. Het is beter om kinderen zingend te leren lezen. Dat is het lezen met verlengde klankwaarde.

Leeshelden bevat veel oefenstof voor het lezen met verlengde klankwaarde. Zie daarvoor kaart 1, 2, 10-19, 21, 29

(Zwijsen heeft dit zonder toestemming overgenomen en noemt het zoemend lezen.)

U volgt in groep 3 de methode en past deze na het afnemen van de herfstsignalering aan de verschillende hulvragen van

de kinderen aan. Die aanpassingen zullen nog niet heel groot zijn omdat het werken met de reguliere methode de hoofdinvalshoek is.

uit: Praxis-bulletin nov. 1992

Als een kind bij aanvang groep 3 al E3 beheerst kan het met Leeshelden een eigen weg afleggen

De leesprestaties van kinderen midden groep 3 lopen al ver uit elkaar

De situatie midden groep 3

Midden groep 3, in de twee laatste weken van januari en de eerste twee weken van februari, wordt meestal de leesvaardigheid gepeild met behulp van leestoetsen. De leesprestaties lopen tussen de kinderen onderling al snel heel erg uiteen bij M3. Zie de onderstaande tabel.

Tabel 28

Beschrijvende statistiek DMT-variant. M3= midden groep 3, E3 is eind groep 3 enz. van de redzaamheidslezers. * kaart 1 + 2, ** van E3 t/m E6 kaart 1+2+3

	M3* n=1393	E3** n=1375	M4 n=1267	E4 n=1205	M5 n=1163	E5 n=1161	M6 n=1114	E6 n=1110
gemiddelde	47,4	94,7	135,9	168,1	188,3	205,9	221,3	239,4
standaarddeviatie	28,7	46,0	52,7	52,2	52,1	51,1	49,9	50,1
variatiecoëfficiënt	0,606	0,486	0,387	0,311	0,277	0,248	0,225	0,209
minimum	1	4	3	33	32	44	41	59
maximum	191	281	376	325	381	374	367	411
standaardmeetfout	0,77	1,24	1,48	1,50	1,49	1,50	1,49	1,51

Daarin is te zien dat het bereik bij M3 ligt tussen de 1 woord (lezen helemaal niet op gang gekomen/emotionele toetsblokkade) en 191. Eind groep 3 loopt dat van 4 naar 281 woorden.

Met die grote onderlinge verschillen moet je iets. Bij zulke grote verschillen variërend van een beginnende lezer tot een volleurde lezer geldt de differentiatieopdracht. Dat betekent dat er bij de redzaamheidslezers aan de hand van de normentabel gekeken met worden wat de vraag is van een kind.

Daarbij gaat het om de volgende twee vragen?

1. Welke hulpvraag stelt een kind?

2. Wanneer mag je stoppen met het afnemen van toetsen omdat het kind zo goed leest dat er vanuit kan worden gegaan dat het blijvend een goed leesniveau heeft?

1. Welke hulpvraag stelt een kind?

Richtlijnen en hulpvragen:	Plusgebied (boekjes)	Redzaamheidsgebied (methode)	Risicogebied (Methode plus, Zorgniveau 2 (ON2))	Speciaal gebied (Methode plus en specifiek Zorgniveau 3 (ON 3))
M3: kaart 1 en 2 E3-M8: kaart 1,2 en 3 (of reductie)	Mag ik leren lezen aan de hand van leesboekjes?	Mag ik leren lezen met een methode met o.a. technisch leren lezen?	Mag ik leren lezen met een methode met o.a. technisch lezen + extra oefening?	Mag ik begeleiding volgens de methode plus, maar ook met specifieke leesbegeleiding met Leeshelden?
M3	50-300	23-49	20-22	0-19
E3	87-420	50-86	40-49	0-39
M4	118-420	87-117	68-86	0-67
E4	143-420	118-142	99-117	0-98
M5	159-420	143-158	123-142	0-122
E5	178-420	159-177	141-158	0-140
M6	178-420*		160-177	0-159
E6	178-420*			0-177
M7-M8	178-420*			0-177

*Afhankelijk van het decodeergemak, anders begeleiden met Leeshelden

Aan de hand van de normentabel kan dat afgelezen worden. Bij M3 is te zien dat als een kind 50-300 woorden leest op de drie toetskaarten van de DMT-redzaamheidsvariant het geen leesmethode nodig heeft, maar is het belangrijk dat het leesboekjes heeft waarmee het zelfstandig verder kan werken aan de leesontwikkeling.

Scoort een kind 23-49 woorden dan doet het kind gewoon met de leesmethode mee van groep 3. Eventueel kan het kind ook de woordkaarten van E3 lezen: kaart 84-127.

Scoort een kind 20-22 woorden dan moeten ook de kaarten van E3 worden geoefend, maar dient u ze minimaal twee maal te laten lezen. Die kinderen hebben immers extra oefening nodig.

Scoort een kind 0-19 woorden dan heeft het speciale leesbegeleiding nodig en is het belangrijk de weeg te volgen voor het werken op zorgniveau 3 zoals dat in Leeshelden is aangegeven.

Als u volgens het redzaamheidsformat werkt dan kunt u de score van kinderen in het **GEB** invullen. Dat is een geautomatiseerd Excelprogramma waarin de score geplaatst kunnen worden.

Soms scoren kinderen zo hoog dat er gestopt kan worden met de leesbegeleiding. In een onderzoek zijn scores naar voren gekomen die aangegeven dat het dan om dermate hoge scores moet dat kinderen niet meer terugvallen.

Dat is in de onderstaande tabel te zien

Tabel 66
Gegevens in verband met de verantwoording van de toetsminimalisatie

1. Afname-moment	2. Totale steekproef	3. Aantal kinderen dat 178 scoort of meer /%	4. Het aantal kinderen van kolom 3 dat een terugval vertoonde na een score onder 178 /% van kolom 3	5. Vanaf welke score mag het toetsen stoppen?
M3	1393	2/0,14%	0/0%	178 of meer
E3	1375	67/4,9%	2/2,9%	191 of meer
M4	1267	295/23,3%	26/8,8%	297 of meer
E4	1205	536/44,5%	30/5,6%	250 of meer
M5	1163	670/57,6%	25/3,7%	200 of meer
E5	1161	844/72,7%	27/3,2%	236 of meer
M6	1114	913/81,9%	15/1,6%	250 of meer
E6 en verder zie (*)	1110	995/89,6%	n.v.t.	n.v.t.

In kolom 5 is te zien om welke scores het gaat. Als een kind midden groep 3 178 haalt dan vat het niet meer terug en is er voldoende zekerheid om te stoppen met het afnemen van toetsen. Als daar zelf onzeker over bent, kunt u dat controleren door eind

groep 3 nogmaals de toetsen af te nemen.

Werkt u volgens de raceaanpak met de gewone Citotoets dan bepaalt u aan de hand van de tabellen welke hulpvraag een kind stelt.

Plusgebied (boekjes)	Redzaamheidsgebied (methode)	Risicogebied (Methode plus, Zorgniveau 2 (ON2))	Speciaal gebied (Methode plus en specifiek Zorgniveau 3 (ON 3))
Mag ik leren lezen aan de hand van leesboekjes?	Mag ik leren lezen met een methode met o.a. technisch leren lezen?	Mag ik leren lezen met een methode met o.a. technisch lezen + extra oefening?	Mag ik begeleiding volgens de methode plus, maar ook met specifieke leesbegeleiding met Leeshelden?
Als het kind een A scoort.	Als het kind een B of C scoort.	Als het kind een D scoort.	Als het kind een E scoort.

Maak een overzicht waarin u de kinderen ordent rond de vier hulpvragen. Die ordening is nodig om de organisatie van een les op te kunnen zetten. Dat komt op p. 14 aan de orde.

Boekje lezen	Methode lezen	Methode en extra oefenstof	Zorgniveau 3: methode en speciale leesbegeleiding
Rabia	Flip		
	Sofie		
		Yusuf	
			Harold
Enz.			

Voorkomen dat kinderen met verschillende leesvaardigheden alleen maar met gelijken lezen. Voer ook gezamenlijke leesactiviteiten uit zoals het lezen van losse teksten, wereldoriëntatieteksten, boeken of vormen van toneellezen.

De dynamische differentiatie

Vanaf de 70-er jaren van de vorige eeuw was niveau lezen een veel voorkomende organisatievorm bij het differentiëren. Kritiek op die vorm van differentiëren had te maken met:

1. De eenzijdige focus op het verklanken en minder op beleving en tekstbegrip.
2. Het te strikt houden aan de AVI-niveaus.
3. Bij de boekjeskeuze die keuze strikt laten bepalen door het AVI-niveau.
4. Kinderen zaten omdat ze iets te langzaam lazen of enkele betekenisloze fouten te veel maakten te lang in een AVI-niveau.

Toch is in het voorafgaande aangetoond dat de leesvaardigheid tussen de kinderen onderling erg grote verschillen vertoont. In dit invoeringsplan pleiten we voor de dynamische differentiatie. Daarbij gaat het om het volgende:

1. Kinderen oefenen de leesvaardigheid in hulpvraaggroepen.
2. Kinderen werken dan met Leeshelden waarbij ook de woordenschat aan de orde komt en een eenvoudige tekstverwerking.
3. Bij Leeshelden oefenen de kinderen die dat nodig hebben op woordniveau, zinsniveau en tekstniveau.
4. Kinderen die een bepaalde leesvaardigheid hebben ontwikkelen de leesvaardigheid verder aan de hand van leesboekjes.

jes.

5. Kinderen houden een leesportfolio bij.
6. Kinderen oefenen niet alleen in de hulpvraaggroepen, maar lezen om de sociale integratie te bevorderen ook regelmatig klassikaal een boek of een tekst. Dit laatste betekent dat het lezen in hulpvraaggroepen afgewisseld moet worden met het gezamenlijk beleven van een tekst. Als de gekozen tekst voor sommige kinderen aan de moeilijke kant is dan kan die tekst in de vorm van maatjeswerk voorbereid worden met en goede lezer.

De organisatie

Voor de uitvoering van de leesles is nodig het overzicht van de kinderen zoals te zien is aan het eind van pagina 13. Er zijn ook een of meer soorten lesopzetten nodig.

Vaak gaat het om een opzet zoals onderstaand is weergegeven. Daarop zijn veel varianten te bedenken. Het is belangrijk dat u lesmodel kiest of het lesmodel van uw methode gebruikt

	Boekjes lezers	Methode lezers	Zorgniveau 2	Zorgniveau 3
Periode 1	Zelfstandige opdracht	Gewoon de methodeles	Gewoon de methodeles	
Periode 2		Verwerking / zelfstandig oefenen	Oefenen met Leeshelden	Oefenen met leerkracht voor het digibord
Periode 3	Gezamenlijk afsluiten	Gezamenlijk afsluiten	Gezamenlijk afsluiten	Gezamenlijk afsluiten

Lees ook het voorafgaande om daarvan veel bruikbaar is voor groep 4 en verder.

In groep 4 en verder wordt er geen gebruik gemaakt van een van de bestaande methoden, maar staat *Leeshelden* als methode centraal.

groep 4 en verder

1. Leeshelden als methode
2. Leeshelden als zorgpakket
3. Leren lezen met teksten en leesboekje

Leeshelden is in groep 4 en zolang het moet duren voor de kinderen de leesmethode aangevuld met leesboekjes gezamenlijk lezen. Dat laatste heeft te maken met de dynamische differentiatie zoals op 14 is aangegeven.

Hoe gaat u in groep 4 en verder te werk?

1. Bepaal de hulpvraag

Op basis van de toetsresultaten eind groep wordt nu de indeling van de groep bepaald. Neem de richtlijnen en hulpvragentabel en kijk in de rij van E3. Als u volgens het redzaamheidsformat werkt dan maakt u daarbij gebruik van het GEB, het geautomatiseerde Excelbestand.

2. Administratie

Aan de hand van deze normen bepaalt u de indeling in 4 groepen en noteert u dat ook in een overzicht van het type dat op pagina 13 is aangegeven.

Daarbij kan het voorkomen dat een kind een dermate leesvaar-

Richtlijnen en hulpvragen:	Plusgebied (boekjes)	Redzaamheidsgebied (methode)	Risicogebied (Methode plus, Zorgniveau 2 (ON2))	Speciaal gebied (Methode plus en specifiek Zorgniveau 3 (ON 3))
M3: kaart 1 en 2 E3-M8: kaart 1,2 en 3 (of reductie)	Mag ik leren lezen aan de hand van leesboekjes?	Mag ik leren lezen met een methode met o.a. technisch leren lezen?	Mag ik leren lezen met een methode met o.a. technisch lezen + extra oefening?	Mag ik begeleiding volgens de methode plus, maar ook met specifieke leesbegeleiding met Leeshelden?
M3	50-300	23-49	20-22	0-19
E3	87-420	50-86	40-49	0-39
M4	118-420	87-117	68-86	0-67
E4	143-420	118-142	99-117	0-98
M5	159-420	143-158	123-142	0-122
E5	178-420	159-177	141-158	0-140
M6	178-420*		160-177	0-159
E6	178-420*			0-177
M7-M8	178-420*			0-177

*Afhankelijk van het decodeergemak, anders begeleiden met Leeshelden

digheid heeft dat het eigen het redzaamheidsniveau al behaald heeft. Daartoe zijn er twee invalshoeken:

1. Als het kind bij M3 en E3 178 of meer heeft gescoord. Dan is het kind klaar met het technisch lezen
2. Als een kind eenmaal 191 of meer heeft gescoord dan is dat ook voldoende.

Tabel 66

Gegevens in verband met de verantwoording van de toetsminimalisatie

1. Afbname-moment	2. Totale steekproef	3. Aantal kinderen dat 178 scoort of meer/%	4. Het aantal kinderen van kolom 3 dat een terugval vertoonde na een score onder 178/% van kolom 3	5. Vanaf welke score mag het toetsen stoppen?
M3	1393	2/0,14%	0/0%	178 of meer
E3	1375	67/4,9%	2/2,9%	191 of meer
M4	1267	295/23,3%	26/8,8%	297 of meer
E4	1205	536/44,5%	30/5,6%	250 of meer
M5	1163	670/57,6%	25/3,7%	200 of meer
E5	1161	844/72,7%	27/3,2%	236 of meer
M6	1114	913/81,9%	15/1,6%	250 of meer
E6 en verder zie (*)	1110	995/89,6%	n.v.t.	n.v.t.

Zeer belangrijk voor de realisering in de praktijk is het hebben van een of meer goed hanteerbare lesmodellen

In groep 4 en verder is Leeshelden de methode voor de kinderen op zorgniveau 1, 2 en 3. U kunt daarbij kiezen voor de mate waarin u de differentiatie door wilt voeren. Mogelijkheden zijn:

1. Alle kinderen oefenen met de kaarten van M4. Dan is Leeshelden een klassikale methode.
2. U laat de kinderen instappen en laat ze in hun eigen tempo het programma afwerken tot ze op een bepaald moment twee maal 178 woorden hebben gelezen op de redzaamheidsvariant van de DMT of voldaan hebben aan de maximale criteria. Zie onderstaande tabel. Bij de toetsing van M4 is dat 297 of meer.

Tabel 66
Gegevens in verband met de verantwoording van de toetsminimalisatie

1. Afname-moment	2. Totale steekproef	3. Aantal kinderen dat 178 scoort of meer /%	4. Het aantal kinderen van kolom 3 dat een terugval vertoonde na een score onder 178/% van kolom 3	5. Vanaf welke score mag het toetsen stoppen?
M3	1393	2/0,14%	0/0%	178 of meer
E3	1375	67/4,9%	2/2,9%	191 of meer
M4	1267	295/23,3%	26/8,8%	297 of meer
E4	1205	536/44,5%	30/5,6%	250 of meer
M5	1163	670/57,6%	25/3,7%	200 of meer
E5	1161	844/72,7%	27/3,2%	236 of meer
M6	1114	913/81,9%	15/1,6%	250 of meer
E6 en verder zie (*)	1110	995/89,6%	n.v.t.	n.v.t.

3. De kinderen in een overzicht

Zorg ervoor dat u de kinderen geordend in de vragentypen overzichtelijk op een blad hebt staan.

4. Kies/ontwikkel een lesmodel

Het is belangrijk zelf een lesmodel te ontwikkelen. In het nu volgende zijn twee voorbeelden weergegeven. In het eerste voorbeeld gaat het om het gebruik van Leeshelden als klassikale methode. Alle kinderen werken de oefenkaarten van M4 door. Dit is het model van de verlengde instructie.

Leeshelden als klassikale methode (uitgezonderd voor de kinderen die het eindniveau al behaald hebben)

Situatie waarbij alle kinderen van groep 4 de Leesheldenkaarten van groep 4 doorwerken

	Boekjes lezers	Leeshelden als methode lezers	Zorgniveau 2	Zorgniveau 3
Periode 1	Zelfstandig lezen in boekjes	Kinderen oefenen met de kaarten van M4	Kinderen oefenen met de kaarten van M4	Kinderen oefenen met de kaarten die voor hen van belang zijn
Periode 2a				Kinderen krijgen extra instructie
Periode 2b				Oefenen de kaarten van 2a
Periode 3	Gezamenlijk afsluiten	Gezamenlijk afsluiten	Gezamenlijk afsluiten	Gezamenlijk afsluiten
Leerkracht gedrag:	Leerkracht beweegt zich door het lokaal en geeft instructie met het digibord en begeleidt groepjes/individueel.			

Het is ook mogelijk het lezen vanaf groep 4 geïndividualiseerd op te zetten. *Leeshelden* is dan een curriculum waar kinderen in hun eigen tempo en mogelijkheden doorheen gaan. Er is dan geen onderscheid meer tussen de kinderen die *Leeshelden* als methode volgen en de kinderen die volgens zorgniveau 2 begeleid moeten worden. Alle kinderen werken dan in hun eigen tempo er zijn dan nog wel zorgniveau-3-kinderen die grote belemmeringen

Leeshelden in het kader van geïndividualiseerd onderwijs

Situatie waarbij alle kinderen op een eigen niveau werken.

	Boekjes lezers	Leeshelden als methode lezers	Zorgniveau 3
Periode 1	Zelfstandig lezen in boekjes	Kinderen oefenen met de kaarten van M4	Kinderen oefenen met de kaarten die voor hen van belang zijn
Periode 2a			Kinderen krijgen extra instructie
Periode 2b			Oefenen de kaarten van 2a
Periode 3	Gezamenlijk afsluiten	Gezamenlijk afsluiten	Gezamenlijk afsluiten
Leerkracht gedrag:	Leerkracht beweegt zich door het lokaal en geeft eventueel instructie met het digibord en begeleidt groepjes/individueel.		

ondervinden in hun leesontwikkeling. Die kinderen hebben speciale leesbegeleiding nodig met behulp van het diagnosehandlingsplanblad en de technieken zoals in *Leeshelden* wordt voorgesteld.

De aanpak vanaf M4

Vanaf M4 herhaalt u wat in het voorafgaande voor het begin van groep 4 is aangegeven. Bij ieder M- en E-moment zullen kinderen afvallen die het gewenste leesniveau hebben gehaald.

Voor de racelezers geldt:

Voor de racelezers geldt dat u ook de in het voorafgaande aangegeven weg kunt volgen. U zult dat de ABCDE of I,II,III,IV,V-normen hanteren, maar u kunt ook stoppen met het hanteren van een leesmethode en Leeshelden gebruiken als methode met de voordelen zoals aangegeven op p. 7.

Aanvullende tips

Aanvullende tips

1. Trajectlijst
2. Klassenorganisatie (lesmodellen)
3. Vrij lezen
4. Lees/woordportfolio
5. Tips

Loop deze tips ook langs

1. Trajectlijst

In het voorafgaande zijn diverse aspecten van dit invoeringsprogramma aangegeven waarbij de school eigen keuzen moet maken en soms met eigen aanvullingen zal komen. Die aspecten zijn uit de tekst getild en op een aparte trajectlijst geplaatst.

2. Klassenorganisatie/lesmodellen

Op p. 14, 16 en 17 zijn voorbeelden van lesmodellen weergegeven. Die voorbeelden dienen ook echt als voorbeeld. U hebt natuurlijk ook ervaringen met vormen van lesopzetten. Belangrijk is dat u een of meer lesmodellen heeft en gebruikt zodat de geplande leestijd ook echt wordt gerealiseerd. Het gaat in dit invoeringsprogramma om efficiënt leren lezen en dat houdt tevens in de dat beschikbare tijd ook echt aan het lezen wordt besteed.

3. Vrij lezen

In dit invoeringsprogramma wordt voorgesteld om het oefenen van de leesteknik niet te beperken tot het oefenen van de leeskaarten van *Leeshelden*. Uiteindelijk gaat het niet om het leren beheersen van de leesvaardigheid bij het lezen van de oefenkaarten, maar de leesvaardigheid bij het toegepaste lezen van wereldoriëntatieteksten en verhalende teksten. Voor de begeleiding van kinderen met leesproblemen is die gedachte ook helemaal uitgewerkt in *Leeshelden*. Zie daarover de verantwoorde begeleidingssessie zoals beschreven in *Leeshelden*. Ga in *leeshelden* naar:

Hulpmiddelen

Hieronder vind je een lijst met hulpmiddelen en gereedschappen die je kunt inzetten bij de begeleidingstrajecten. Bij klik op het item wordt de pdf of het excelbestand gedownload.

Downloads

[Handleiding Begeleidingssessie Zorgniveau 2-3-4](#)

Adriana

Bus en collega's hebben een review gemaakt van allerlei uitgeverde onderzoeken. Zie de bron: *'Hun meta-analyse richt zich op de effectiviteit van onafhankelijk lezen of independent reading (IR) op school, een praktijk waarbij leerlingen dagelijks gedurende een korte periode vrij mogen lezen zonder begeleiding of controle van de leerkracht. Iets wat onder andere in jaren 70 van vorige eeuw opgang maakt. Het onderzoek, een meta-analyse van 47 studies met 7.493 leerlingen, had als doel de impact van IR op leesvaardig-*

Loop de tips langs en kijk wat bruikbaar en van toepassing is.

heden, leesmotivatie en tekstbegrip te meten.

De resultaten tonen aan dat IR een relatief bescheiden positief effect heeft op woordherkenning (Hedges' $g = 0,21$) en de houding van leerlingen ten opzichte van lezen (Hedges' $g = 0,18$). Dit wijst erop dat dagelijkse korte sessies van zelfstandig lezen helpen bij het ontwikkelen van technische leesvaardigheden zoals vloeïendheid en decoding, en bij het bevorderen van een positieve leeservaring bij leerlingen. Op het gebied van tekstbegrip was er echter geen significante verbetering merkbaar (Hedges' $g = -0,014$). Dit resultaat suggereert dat hoewel IR bepaalde leesvaardigheden bevordert, het minder effect heeft op het complexe proces van tekstbegrip dat mogelijk meer begeleiding en diepere leesstrategieën vereist.'

(Bron: <https://pedrodebruycckere.blog/2024/10/22/wat-is-het-effect-van-vrij-lezen-op-school/>)

4. Lees- en woordportfolio

Het is aan te bevelen kinderen vast te laten leggen wat ze gelezen/geoefend hebben en welke betekenissen van woorden ze geleerd hebben. Dat kan in een portfolio. Dat is een schrift (op papier of digitaal waarin ze bijhouden:

1. welke kaarten ze geoefend hebben'
2. Wat ze geoefend hebben
3. Hoe het ging'
4. Wat ze moeilijk/makkelijk vonden om te lezen
5. Welke betekenis van woorden ze aangeklikt hebben in

Leeshelden. Dat laatste is heel belangrijk omdat het eenmaal lezen of horen van de betekenis van woorden onvoldoende is. Door die woorden in een portfolio op te nemen kunnen kinderen elkaar de betekenissen ook nog enkele keren overhoren en daardoor herhalend oefenen. Laat de kinderen bij de woord ook zelf een zin bedenken en opschrijven.

5. Tips

Tip 1

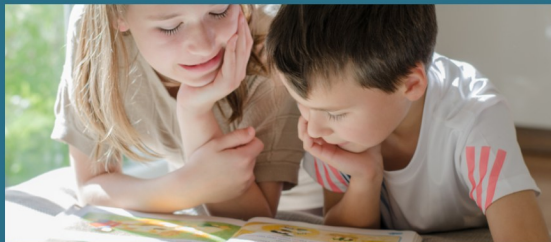
Het is aan te bevelen 14 dagen de tijd te nemen om de trajectlijst langs te lopen met elkaar en op basis daarvan de eigen keuzen en het eigen traject op te zetten.

Tip 2

In dit invoeringsprogramma is er steeds de keuze gegeven tussen het redzaamheidslezen en het racelezen. Met de daarbij behorende normtabelleten. Er is nog een weg en dat is de geïndividualiseerde weg. Daarbij worden geen normen gehanteerd maar wordt het kind steeds met zichzelf vergeleken. U noteert de score dan in een grafiek en de ontwikkeling van een kind wordt beoordeeld in de mate waarin het vergeleken met zich zelf al dan niet vooruit gaat,

Tip 3

Zorg dat u overweg kunt met het programma *Leeshelden*. Bekijk in het Dashboard de Hulpmiddelen en dan de *Uitgebreide handleiding* en de Snelstartgids.

De basisactiviteiten van Pravoo**Redzaamheidslezen**

Veel kinderen krijgen twee keer per jaar een leestoets. Daarbij krijgen ze de opdracht om o.a. snel te lezen. Dat betekent dat veel kinderen denken dat goed lezen, snel lezen is. In het redzaamheidsproject leren we de kinderen nauwkeurig te lezen in een GEWOON leestempo. Klik op de link naar de speciale redzaamheidssite.

➡ Link naar de redzaamheidssite

➡ Link naar twee diagnostische toetsen

Tip 4

Twee gratis toetsen. U kunt ook nog gebruik maken van twee diagnostische toetsen; een woordbeeldtoets en een teksttoets. Ga naar <https://www.pravoo.com/>

En scrol in de kolom (op de homepage) naar beneden en dan komt u de link tegen naar de twee diagnostische toetsen

Tip 5

Overzicht van de oefenkaarten. Soms kan het handig zijn de beschikking te hebben over een overzicht van de oefenkaarten van *Leeshelden*. Dat overzicht is aanwezig in *Leeshelden*.

Ga naar Kennisbank-Hulpmiddelen en dan naar:

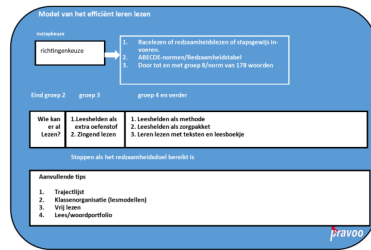
↓ Inhoudsoverzicht van alle leeskaarten

Tip 6

In *Leeshelden* kunt u voor een kind of groepen kinderen oefenkaarten klaarzetten. Dat kan handig zijn omdat de kinderen dan met hun eigen inloggegevens inloggen en dan kunnen ze meteen gaan oefenen omdat hun kaarten dan al klaar staan.

Ontwikkel aan de hand van dit Invoeringsprogramma uw eigen schoolplan.

P. xx = paginaverwijzing naar het Invoeringsprogramma.

Trajectlijst voor het invoeren van Leeshelden als methode

Ontwikkel aan de hand van deze lijst uw eigen schoolplan.

Klus 1. Lees de achtergrondinformatie op p. 3-7

Klus 2. Bepaal de richtingen:

1. Welke visie op het leestempo kiest u? Racelezen of redzaamheidslezen of stapsgewijs invoeren? **p.8**
2. Welke normtype kiest u: ABECDE-normen of de Redzaamheidstabel. **p.10**
3. Gaat u door tot en met groep 8 of hanteert u de eindnorm van 178 woorden zoals vastgesteld met de redzaamheids-DMT-variant. **p.8 (punt 3 onderaan)**

Klus 3. Eind groep 2 bepaal het verwervingsniveau p. 10

Bepaal aan het eind van groep 2 welke kinderen er al kunnen lezen (zie verder **p.10 en 11**) Welke normentabellen gebruikt u daarvoor. Bepaal het verwer-

vingsniveau voor het lezen van de kinderen die al met lezen bezig zijn geweest in groep 1/2.

Klus 4. Groep 3

Lees **p. 11-14** over wat er in groep 3 gedaan kan worden aan het gebruik van *Leeshelden*. De hoofdinvallshoek is het werken volgens de aanpak zoals die in de gebruikte methode is aangegeven. Daarnaast kunt u de leeskaarten van *Leeshelden* gebruiken om het zingend lezen extra te oefenen, de letterkennis extra te oefenen en de kinderen die al kunnen lezen vrij te laten lezen in gewone leesboekjes of zelfstandig oefenkaarten te laten lezen.

Bekijk hoe u het gebruik van *Leeshelden* (zingend lezen, letterkennis) in het werken met de methode in kunt voegen.

Voor midden groep 3 (**p.12**) geldt dat de meeste kinderen volgens de methode begeleid kunnen worden, maar dat het ook belangrijk dat de kinderen aan de hulpvragen gekoppeld worden. Werk met de gekozen normen en verdeel de kin-

deren. Kies ook een lesmodel. Zie een voorbeeld onderaan **p. 14**.

Klus 5. Groep 4 en verder

Lees p. 15-19.

Bepaal of welke route u volgt.

Bepaal de hulpvragen **p. 15**

Voer de administratie uit **p. 15**

Wanneer stopt u omdat kinderen een voldoende redzaam leesniveau hebben behaald? **p. 15**

Bepaal hoever je gaat met de differentiatie: **p.16**

- Alle kinderen oefenen met de kaarten van M4. Dan is *Leeshelden* een klassikale methode. **p.16**
- 2 U laat de kinderen instappen en laat ze in hun eigen tempo het programma afwerken **p.16**

Kies/ontwikkelen een lesmodel. **p.16**

'Loop de tips langs' om te bekijken wat voor u van toepassing is. **p.19-20**

Richtlijnen en hulpvragen:	Plusgebied (boekjes)	Redzaamheidsgebied (methode)	Risicogebied (Methode plus, Zorgniveau 2 (ON2))	Speciaal gebied (Methode plus en specifiek Zorgniveau 3 (ON 3))
M3: kaart 1 en 2 E3-M8: kaart 1,2 en 3 (of reductie)	Mag ik leren lezen aan de hand van leesboekjes?	Mag ik leren lezen met een methode met o.a. technisch leren lezen?	Mag ik leren lezen met een methode met o.a. technisch lezen + extra oefening?	Mag ik begeleiding volgens de methode plus, maar ook met specifieke leesbegeleiding met Leeshelden?
M3	50-300	23-49	20-22	0-19
E3	87-420	50-86	40-49	0-39
M4	118-420	87-117	68-86	0-67
E4	143-420	118-142	99-117	0-98
M5	159-420	143-158	123-142	0-122
E5	178-420	159-177	141-158	0-140
M6	178-420*		160-177	0-159
E6	178-420*			0-177
M7-M8	178-420*			0-177

*Afhankelijk van het decodeergemak, anders begeleiden met Leeshelden